

Рождественська Л. Г., канд. екон. наук, доцент
Мазур М. В., канд. екон. наук, доцент,
кафедра статистики

НАУКОВА СКЛАДОВА ПРИ ВИВЧЕННІ СТАТИСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Цикл статистичних дисциплін, стосовно яких давно впроваджено наукову складову за реальними даними статистичних щорічників, збірників включає такі дисципліни, як «Статистика», «Статистика ринків», «Статистика ринків товарів і послуг», «Економічна статистика», «Статистика-2» та «Міжнародна статистика». Впровадження наукової складової дозволило не тільки використати набуті знання для аналізу реальних явищ і процесів, а й розширити ринкове економічне мислення майбутніх фахівців. Актуальність наукової складової для студентів підтверджена їхніми відгуками, надрукованими в газеті «Економіст», №1—4 за лютий 2011 р.: *дисципліна «Статистика» зробила з нас юних дослідників, які почали мислити, а не розмірковувати!* Статистичні дані були індивідуалізовані для кожного студента, а наукові результати (або помилки) обговорювалися в аудиторіях на презентаціях.

Щоб проводити науково-дослідну роботу, яка допомагає розвивати аналітичне мислення у студентів, важливим є розробка викладачами системної методики, яка має закінчений структурно-логічний характер, і в подальшому може бути використана студентами для написання курсових та магістерських робіт. Перелік таких методик, розроблених нами з врахуванням інформаційної специфіки факультетів, наведено нижче і представлено в електронному вигляді в робочих програмах відповідних дисциплін:

1. для дисципліни «Статистика»: «Побудова та аналіз рядів розподілу»; «Статистичне вивчення соціально-економічних явищ за часом»;

2. для дисципліни «Статистика ринків»: «Розвиток виробництва та використання товарів і послуг за окремим видом економічної діяльності в Україні»; «Визначення положення підприємства в конкурентному середовищі»;

3. для дисципліни «Статистика ринку товарів і послуг»: «Сегментація споживачів за коефіцієнтом еластичності та прогнозування попиту на окремих товарних ринках»; «Вартісна структура

валового випуску галузей, які виробляють товари, і галузей, які виробляють послуги, в економіці України»;

4. для дисципліни «Статистика-2»: «Розвиток макроекономіки України за Системою національних рахунків» та «Аналіз взаємозв'язків між основними показниками внутрішнього ринку товарів і послуг»;

5. для дисципліни «Економічна статистика»: «Аналіз взаємозв'язків між основними соціально-економічними показниками»;

6. для дисципліни «Міжнародна статистика»: «Визначення умов торгівлі на зовнішньому ринку товарів і послуг» та «Аналіз взаємозв'язків між основними показниками зовнішнього ринку товарів і послуг»;

Приклад однієї з перелічених методик дослідження наводиться нижче:

*«Визначення умов торгівлі
на зовнішньому ринку товарів і послуг»*

Державна служба статистики України започаткувала з 2003 року оцінку умов торгівлі за товарами і послугами на зовнішньому ринку. Студент узгоджує з викладачем вибір товарної групи і проводить аналітичне дослідження в наступній послідовності:

1. Виписати показники експорту та імпорту за базисний і поточний періоди та розрахувати середні ціни експорту та імпорту за схемою, яка додається.

2. Розрахувати індекси вартості, кількості та середньої ціни експорту та імпорту. Результати оформити таблицею і зробити висновки щодо умов торгівлі.

3. Розрахувати коефіцієнти еластичності попиту (кількості) від ціни для експорту та імпорту за формулою: $K_{el} = \frac{T_{\Delta q}}{T_{\Delta p}}$;

4. Провести факторний (горизонтальний та вертикальний) аналізи динаміки вартості експорту та імпорту з використанням агрегатних індексів та побудовою адитивних моделей. Результати оформити у вигляді таблиці і зробити висновки щодо вкладу факторів за окремими товарами (горизонтальний аналіз), і щодо вкладу окремих товарів у цілому по товарній групі (вертикальний аналіз).

5. Провести факторний аналіз середніх цін експорту та імпорту з використанням індексів середніх величин: змінного, фіксованого складу та структурних зрушень. Результати оформити у вигляді таблиці і зробити висновки.